

Poštnina
pavšalirana.

Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

Štev. 7.

V Ljubljani, 18. februarja 1922.

Leto II.

AVTONOMIST

Izhaja vsako soboto

Celoletna na-
ročnina 37 50 D
mesečna 3 50 „
Po amezne
številke se ra-
čunijo po 75 p.
Inserati
se računajo:
pol str. 350 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 25 p.

Slovenski blok.

Splošno se že priznava, da smo bili Slovenci, Hrvati in Srbi ob prevratu za ujedinjenje premalo pripravljeni. Naravni način bi bil, da bi se bili najprej združili Slovenci s Hrvati in sicer ne s kako sentimentalno, brez vsebinsko izjavo ali manifestacijo, ampak z realno gospodarsko politično pogodbo **izvoljenih** zastopnikov obeh narodov. Potem bi bili morali oboji skupaj šele sklepati ravno tako strogo stvarno nagodbo s srbskim narodom. Dejansko se je stvar izvršila ravno narobe. Sicer se nam ni treba radi tega sramovati, bili smo pač idealisti, naša srca so bila za ujedinjenje ubrana, bili smo podobni idealnim ženinom, ki se jim zdi že samo razgovor o doti in gospodarskem vprašanju neznačajnost. Taki idealni ženini pa imajo navadno vsaj praktične starše, ki poskrbe, da je tudi v tem oziru vse prav...

Pri vsaki trajni zvezi se pa premoženjsko vprašanje mora tudi enkrat rešiti. Naša država je bolna v svojem jedru na tem vprašanju. Centralistična struja zanika to vprašanje, ker si misli ujedinjenje popolnoma materialistično-kapitalistično, nekako po vzgledu delniške družbe, kjer se združeni deli kapitala popolnoma potope v centralnem odboru, cela družba ima samo eno misel in eno voljo, ki jo določa imetnik večine delnic in izvršuje generalni ravnatelj. To je mogoče pri združenju anonimnega kapitala, ne pa pri združitvi izrazitih osebnosti. Strogo centralistična po vzorcu delniške družbe zamišljena notranja organizacija Pribeževičeva ni mogla uspeti in je že v prvih početkih prešla v nekako bolj družbi z omejeno zavezo podobno formo, s firmo javne družbe, ki je pa tudi trajno nevzdržljiva.

Vprašanje razmerja Hrvatov do Slovencev in Srbov, vprašanje dote in gospodarske ureditve je strnilo vrste Hrvatov v enotno kolo, kakor se nikdar nebeno vprašanje v celi zgodovini. Hrvaški blok je danes organiziran hrvaški narod z enotno voljo in enotnim programom. Struje in stranke najrazličnejših kulturnih in socialnih naziranj so se združile v njem v zavesti, da je hrvaškemu narodu v okviru naše države najprej postaviti dom, potem bo šele razgovor o notranji ureditvi, o slogu pohištva itd.

Ta enodušna organizacija hrvaškega naroda dá misliti tudi nam Slovincem, zlasti naši inteligenci, ki je že tolikokrat popila z navdušenja Sotlo in sklepala bratstvo s Hrvati pri kapljici. Na zunaj izgleda sicer, kakor da je vsa slovenska inteligenca razum pristašev SLS sporazumna z vodstvom JDS v Sloveniji, ki bi najraje še danes vrglo za plot nacionalno kulturo slovenskega naroda, največjo doto, ki jo je prinesel Slovenec v novo državo, ter zatajila sploh našo narodno individualnost. V Zagrebu se slišijo na naslov naše inteligence pikre opazke. Čuje se tam, da ni slovenskega bloka, ker je slovenska inteligenca strahopetna, oportunistična, koritarska, da je svoje klečeplavstvo samo prenesla iz Dunaja v Belgrad; vendar v resnici ni tako. Skušali bomo v naslednjem stvar pojasniti.

Naša nesreča je, da poleg SLS nimamo v Sloveniji nobene resnične stran-

ke več. Imamo par politično strankarskih vodstev, s katerih taktiko so pristaši že davno nezadovoljni in se vsled tega sploh ne marajo več prištevati k njihovim strankam, imamo tudi znatno število ljudi, ki so bili še pred kratkim organizirani v drugih strankah, danes jim je pa še najbolj simpatična taktika in politični program SLS, ne priznavajo pa njenega kulturnega ali socialnega programa. Politična stranka mora imeti politično misel, gospodarsko nezavisnost, organizacijo, drugače ni resnična stranka. Blok je pa zopet mogoč samo med strankami. SLS ne more sklepati slovenskega bloka z vodstvi strank brez somišljenikov in ne z množicami brez vodstva in organizacije.

Res je, da je tudi v hrvaškem bloku nekako nenormalno vse težišče v Radiču in njegovi stranki, da so med ostalimi člani tudi politiki, ki bi jih odnesel veter prvih volitev, vendar jih Radič ceni kot reprezentante hrvaške inteligence, da je združen v bloku cel hrvaški narod, seljak in inteligent.

Slovenski inteligent čuti, da naša znanost strada, da kulturno padamo. Naš uradnik, kolikor je še zmožen zdrave misli, ve, da je med bivšo Avstrijo in SHS ta razloček, da nam je nemški Dunaj pošiljal višje uradništvo, naše uradnike je pa puščal na mestih, kjer je bilo nositi pezo. Belgrad pa nam višjih uradnikov ne pošilja, samo naše nam smotreno strada. Naš trgovec in producent, naše pridobitno ljudstvo vé, da jadrano v pavperizmu (uboštvo), da davki ne teko več iz dohodkov, da zajedajo luknjo v osnovno glavnicu našega narodnega premoženja, ki nam vodeni kar pred očmi. Vendar izgleda na zunaj, da slovenski razum spi, da je vse zadovoljno, da ima naša svobodomiselná inteligenca samo to skrb, da bi se ji ne moglo očitati prevelike popustljivosti proti „klerikalizmu“.

„Avtonomist“ je bil tudi glasnik inteligence, ki je kritično, brez predsodkov in brez strahu izražala politično misel, zato si lasti pravico, da v kritičnem trenutku stavi slovenski inteligenci, izven SLS vprašanje, ali nai še dalje tako izgleda na zunaj? Ali naj slovensko čuteča inteligenca formalno izda legitimacijo SLS, da sme pri ureditvi slovensko-hrvaškega vprašanja zastopati tudi vse drugo avtonomistično občinstvo, ali pa naj se osnuje organizacija doslej neorganiziranih mas, ki čutijo nujno potrebo avtonomistične rešitve ustavnega problema, ki pa socialnega ali kulturnega programa SLS ne odobravajo? — Sicer se ni treba varati, SLS bo svoj političen program uveljavila, ker je ta program nujen postulat vsega našega narodnega razvoja in narodne individualnosti. Brezdvomno ima SLS tudi toliko večino, da je za zastopstvo naroda legitimirana, vprašanje je samo, če je prav, da vse ostalo občinstvo pri tem velikem delu vztraja v pasivnosti ali celo v nasprotju, čeprav le na videz. Ker se pripravlja sedaj že upravna razdelitev zemlje — za enkrat po zatrevanju srbskih politikov samo za poskušnjo — bi bil zadnji čas, da razumna javnost izven SLS pride v vprašanje koncentracije slovenskega naroda do jasnosti.

Mimo Zagreba v Belgrad.

Prejeli smo in priobčujemo: Časih, pred vojno, so naši slovenski rodoljubi veliko govorili o potrebnih zvezah s Hrvati. Navduševalo se je ob raznih svečanih prilikah za hrvaško-slovensko zvezo. Izdajale so se tudi skupne knjige in med Slovensko in Hrvaško Matico so bile precej ozke zveze. Tudi politiki obeh narodov so se ča-

sili sešli. Ko je bil l. 1911. zlet v Zagrebu, so Sokoli sklepali veliko slovensko-hrvaško bratstvo med seboj.

Po letu 1918. se je razmerje med Slovenci in Hrvati močno ohladilo. Slovenci so Hrvate prezirljivo pustili na strani in se vozili ter se vozijo še danes v Belgrad — mimo Zagreba. Slovenski političarji so se vrgli Srbom v naročje,

ne meneč se več za Hrvate in njihov Zagreb ter njihovo politiko.

Sedaj šele, po štirih letih, se nam odpirajo oči, da to ni bilo prav. Da ni bilo prav, da smo hrvaškim demokratarnjem pomagali blatiti Radiča. Radič je politik in o njem osebno sodi lahko vsakdo kakor hoče. Res pa je to, da stoji za njim danes ves hrvaški narod. In če se govori danes, l. 1922., o Radiču, se lahko misli pri tem na hrvaški narod, ne pa na političnega vodjo hrvaške kmetiške republikanske stranke!

Boj hrvaškega naroda za enakopravnost v tej državi še ni dosegel vrhunca. Hude borbe so še predurmi. Kakšen bo izid, ne more biti dvomno za tistega, ki pozna današnjo politično enodušnost hrvaškega ljudstva. Danes, po letih svetovne vojne, se politično tako korajžnega naroda kot je hrvaški ne dá in ne more vladati proti njegovi volji! To je za pametne ljudi jasno. Mi Slovenci, ki smo tudi narod, moramo premisliti, da teritorialno leže med nami in Srbi — Hrvati. Že natura sama nam kaže, da moramo v Zagreb in se tam pomeniti najprej s Hrvati in ko smo tam dosegli, kar smo želeli, se podamo oboji skupaj šele v Belgrad, kjer se sporazumemo i s Srbi. To bi bila naravna narturna pot. Mi smo doslej delali narobe. Najprej smo šli v Belgrad in od tam nazaj smo zmerjali Hrvate in časih — prav

po demokratarnskih manirah — celo Ljubljano, če ni parirala.

Postopek slovenske politike po prevratu pa do danes je bil torej napačen. Treba ga je popraviti in se s Hrvati pobotati, ker so danes upravičeno jezni na nas vse.

Tu bi lahko slovenska inteligenca veliko storila. Pri nas se danes kaže na zunaj le demokratarnska inteligenca, med tem ko se ostala večina strahopetno skriva in — molči! Zato se Hrvatom zdi, kakor da je ni. Hrvaška inteligenca je danes povečini v hrvaškem bloku v najožji politični zvezi s kmetom in delavcem. Pri nas? Pri nas inteligenco še vedno moti tisti predvojni „klerikalni zmaj“, ki je danes znotraj votel, na zunaj ga pa nič ni. Mislimo, da je ravno naloga slovenske inteligence, tiste neodvisne in korajžne, — če je je še kaj! — da dobi zopet zvezo s Hrvati in tako popravi dosedanje velike napake raznih nezmožnih ali pa koruptnih naših „zgolj — politikastrov“!

To ni samo trenutna politična želja, ampak to je življenjska potreba slovenskega naroda na potu v težke in temne ter morda za dolgo dolgo dobo odločilne čase. Kazalec na uri bo kmalo stal navpično, naj bi torej ta opomin ne našel gluhih ušes!

Podpisujemo; to je resen glas!
(Op. ured.)

Politični pregled:

A. Domača politika.

Parlament je začel nadaljevati dne 16. t. m. svoje „delo“. Na dnevnem redu je proračun za meseca marc in april. S celim proračunom parlament ne more biti gotov, zato dovoljuje državne izdatke le za posamezne mesece, torej proračun ne za celo leto, ampak samo za dvanajsti del leta. Odtod tudi ime „proračunske dvanajstine“. Da bi se parlament pečal tudi z raznimi grdimi aferami, ki so zadnji čas prišle v javnost, je pri kvaliteti danes v parlamentu odločujočih strank popolnoma izključeno.

Spomenica hrvaškega bloka, katero nameravajo zastopniki hrvaškega naroda predložiti svetovni konferenci v Genovi, je napravila v Belgradu silno mučen vtis. Iz belgrajskih listov je razvidno, da je postalo gospode tam doli v očigled sramotne uprave na Hrvaškem, kakor jo opisuje spomenica, končno vendarle nekoliko — sram! Sram ne pred samim seboj, ampak pred svetom. Resničnost v spomenici opisanega upravnega stanja ne morejo tajiti. Zato so začeli eni groziti z „odcepljenjem“ (z amputacijo), češ če se Hrvatje ne dajo izmzgavati, potem nimajo za nas nikakega pomena več, drugi so pa začeli resno razmišljati o sredstvih in potih, kako bi se dal doseči sporazum med obema skupinama. Razveseljivo je, da stoje v vrsti „drugih“ najodličnejši srbski možje, toda vprašanje je, če bodo v doglednem času zmagali nad zaslepljenci.

Demokratje v Sloveniji še vedno „koncentrirajo“ in zbirajo „napredne sile“. Uspeha doslej niso dosegli nobenega. Bržkone ga tudi ne bodo.

B. Vnanja politika.

Vtis spomenice hrvaškega bloka na vnanji svet je silen. Mogoče in verjetno je sicer, da vlade evropskih držav ne bodo vzele spomenice uradno na znanje, toda v državnih kancijah jo bodo zelo natanko brali in gotovo je, da spomenica ne bo ostala brez vpliva na naše razmerje napram tujini. To kaže že borza. Komaj je svet zvedel za vsebino spomenice, je vrednost naše krone v Švici padla na 1.60 švicarskih frankov (toliko velja na-

ših 100 kron!). Naravnost mučen vtis je napravila spomenica na Češkem. Čehi so kot zavezniki naše države silno zainteresirani na tem, da imajo v naši državi močnega zaveznika; vnanje moči pa ne more biti tam, kjer razjeda notranjost težka bolezen.

Čehoslovaški ministrski predsednik dr. Beneš je odpotoval v Pariz in v London, da se dogovori z ododnimi vodilnimi državniki o vlogi „Male antante“ na konferenci v Genovi. Odkrito priznamo, da nas je bilo precej sram, ko smo brali to notico v listih. Jugoslavijo, ki bi imela lahko na Balkanu in v Srednji Evropi odločilno moč in ki bi lahko bila v tem delu Evrope vodilna država, morajo vleči Čehi iz blata, da sploh še kod pridemo do besede! Taka je Pašičeva državniška modrost!

Med Jugoslavijo in Rusijo vlada še vedno staro napeto razmerje. Naš vnanji minister je izjavil, da bo Jugoslavija nastopila na genovski konferenci na strani Francozov proti Rusiji. Francoski izsevalci in belgrajski izžemalci so se našli v bratskem objemu, dokler jih ne bodo dobili po svojih grabežljivih prstih eni in drugi.

Nemški Avstriji so dovolili posojilo v znesku 4 milijonov funtov šterlingov Francozi in Angleži. Nam pripovedujejo vedno, kako beraška je Avstrija in kako bogata je Jugoslavija. Sedaj pa je dobila beraška Avstrija tujezemsko posojilo, bogata Jugoslavija pa zastoj moleduje na vseh koncih in krajih. Zakaj? To pride od tod, ker vlada v Avstriji red v proračunu, pri nas pa ne. Vsled dovoljenega posojila vrednost nemške krone stalno raste.

Amerika ne bo dovolila evropskim državam nikake pomoči, dokler se te ne bodo spametovale in omejile stroškov za svoje nepotrebne armade. Tako je govoril ameriški senator Mac Cormick. Evropske države naj začno pametno gospodariti namesto da mislijo na večno pretepanje, pa si bodo opomogle. Za nabavo novih topov in novih pušk pa Amerikanci ne dajo denarja in prav imajo.

„Narodno edinstvo“, centralizem in izžemanje.

Centralizem v upravi in v politiki imenuje belgrajska porodica — „narodno edinstvo“. Belgrajsko poročilo imenujemo skupino tistih bogatih belgrajskih rodbin, ki so že pred vojno komandirale finance, trgovino, industrijo in banke v kraljevini Srbiji. Visoka mesta v državnih službah so dosegali samo oni, ki so si bili medsebojno v zlahti. Za splošno socialno in gospodarsko povzdigo naroda se niso nikoli brigali, temveč vedno in povsod le za svoj žep. Danes hoče belgrajska porodica opravljati to svoje „delo“ tudi v novi državi. V ta namen so iznašli neko novo doktrino, to namreč, da v Jugoslaviji ni nobenih pokrajinskih, plemenskih, verskih in gospodarskih razlik. Toraj se mora država upravljati in vladati iz enega centra strogo centralistično. Državni center je Beograd, kjer ima vsemogočna porodica vse vaje v svojih rokah. Teh par tucatov rodbin tako lahko odločuje v naši notranji in zunanji politiki. V naših državnih finančah, v trgovini, obrti in industriji, — vse tako, da imajo oni sami profit in mastne zaslužke. Trgovsko plat tega belgrajskega centralizma se najlože spozna v tem, da ni dosleden. Dosleden je samo v zatiranju Hrvatov in Slovencev, toda kakor hitro kdo iz-

pregovori, da je treba tudi davke in razna druga finančna bremena porazdeliti med vse enako, tedaj se ta porodica vedno zopet pozivlja na stare meje Srbije, na stare srbske zakone in da „kod njih toga nema“. Zato plačuje naš slovenski in hrvaški kmet trikrat večji zemljiški davek kot srbijski, zato pri nas prešajo iz ljudi razne „vojne davke“, ki jih v Srbiji — „uopšte nema“. Kdor izmed „prečanov“ se poda tej porodici in jej služi, dobi lahko vse kar hoče: postane načelnik ali celo minister ali pa dobi kakšno drugo lepo službico. Kdor noče ali pa ne more kloniti svojega hrbtišča — ta je narodni izdajalec, prevarni element, separatist itd.

Naš boj gre proti tej hegemoniji maloštevilne klike, ki se skrivajo za široki hrbet srbskega kmeta in za neiskreno mišljeno frazo „o narodnem edinstvu“.

Vsakdo lahko vidi, kdo izmed Slovencev služi še danes taki nemorali, profitarji, izsesovalni politiki. Žal, da so med njimi cele politične stranke, ki so se korumpirale in zatajile svoje programe in načela, na katera so prisegali — ob zadnjih volitvah. Ali se bo naše slov. ljudstvo česa naučilo iz šole, v katero hodi od novembra 1. 1920. dalje? Upajmo!

Boj med Radičem in Pribičevićem.

Ta boj je že star in danes gre na življenje in smrt. To se pravi, na smrt ne več, ker je Pribičević že danes podlegel. Na znotraj sicer še živi, ampak dejansko je mrtev in ga nobena večerja pri kralju ne obudi več k novemu življenju.

Zanimiv je začetek boja. Pribičević je že zdavnaj videl v Radiču svojega najnevarnejšega nasprotnika in je intrigiral proti njemu, kjerkoli je mogel. Tako je zavratno nastopal proti Radiču že v „Narodnem Veču“ blaženega spomina.

V „Narodnem Veču“ v Zagrebu se je odigral 20. novembra 1. 1918. sledeči prizor.

Seja „Narodnega Veča“ je bila sklicana kakor običajno za 4. uro popoldne. Toda bilo je ura štiri, bilo je pet, bilo je šest, a seja se še ni začela. Med tem se je pa na Markovem trgu v Zagrebu začelo nabirati vedno več ljudi: oficirji, dalmatinski študentje („rasica“ jim pravijo Hrvatje), Sokoli in vojak. Nekoliko po šesti uri vstopi v dvorano hrvaškega sabora (deželnega zbora) podpredsednik „Narodnega Veča“ dr. Ante Pavelić ves razburjen ob enem s Svetozarjem Pribičevićem. Dr. Pavelić je rekel Pribičeviću v svoji razburjenosti: „V takih razmerah (ko se zbira masa na ulici, op. ur.), jaz ne morem predsedovati!“ Radič, ki pravega pomena teh besed ni razumel takoj, je bil takoj na jasnem, zakaj gre, ko je k njemu pristopil dr. Lorković in mu se je priklonil na uho: „Danes te bodo justifikirali (= obsodili). Radič je sedaj razumel položaj, tem bolj, ko je slišal, kako v njegovi bližini šepetajo dr. Dušan Popović, socialist Korač in tovariši. Med šepetom je ujel Pribičevićeve besede: Danes je treba Radiča ekrazirati (= z ekrazitom pognati v zrak) in ž njim končati za vedno.“ Po teh besedah je Radič poklical nekaj gospodov „Narodnega Veča“ k sebi in jim je rekel: „Torej tako gospodje! Vi sklepate o moji glavi. Dobro! Ampak samo poskusite! Opozarjam Vas pa, da živi okoli Zagreba na 100 km širine samo prosvetljeno hrvaško ljudstvo in da bo ta seja „Narodnega Veča“ zadnja, ako danes svoj namen izvršite.“ Nato je izjavil tudi socialist Korač, da se seja „Narodnega Veča“ ne more vršiti pod pritiskom soldateske. Ko je tedanjim poverjenik za policijo dr. Angeličnovič videl preokret, ki je nastal vsled odločnega in močnega nastopa Radičevega, je ves okamenel in osupel rekel: „Jaz sem že dal migljaj, naj se razidejo.“

Pribičević se je nato oddehnil, dr. Pavelić pa je prevzel predsedništvo.

Po seji je stopil Radič k Pribičeviću in mu rekel glasno, da so ga vsi slišali: „Ti, Svetozare, nikar se ne igraj z mojo glavo! Vidi, da če pade moja glava, ne boš imel v 24 urah na vratu tvoje glave niti Ti niti Tvoji bratje!“

„Zakaj pripoveduješ Ti to meni, in ne dr. Paveliću?“ — vpraša Pribičević Radiča.

„Zato, ker je Pavelić samo slabič. Ti si pa šuft“ — mu je odgovoril Radič. (Po „Hrvatu“ z dne 14. febr. t. l.).

Tako se je godilo 1. 1918. Ni minilo mnogo časa, ko je postal Pribičević vsemogočni minister Jugoslavije, Radič pa je moral v zapor. Zakaj?

Vsi se še živo spominjamo brzoglavosti in novic in notic po vseh jugoslovanskih listih, da Radič pošilja telegrame Italijanom in Madžarom itd. veleizdajalske vsebine. Kakšni so bili ti telegrami — če je sploh kak telegram bil tu, — pristo ponarejeni ali pa izmišljeni? Kdo si jih je izmišljal, je razvidno iz povedanega, oziroma pod čegavim vplivom so jih morali gotovi ljudje izmišljati. Da so tisti telegrami izmišljeni, je najboljši dokaz to, da se Radiča nihče ni upal postaviti pred redno sodišče, kljub tedanjim strogim cenzurnim odredbam na pošti in telegrafu. Sicer pa, če bi bil Radič imel kaj sporočiti vnanjemu svetu, on gotovo ni bil in še danes ni tak bimbo, da bi to delal potom uradnega javnega brzojava, ko je vendar kot Zagrebčan moral vedeti, da se vozi vsak dan na stotine judov-izvoznikarjev v Avstrijo, kjer bi bil lahko svoja pisma brez skrbi oddal na pošto.

Ker je pa bil Pribičević vsemogočen minister, Radič pa takrat političen siromak, je seveda moralo sodišče, pred katero so Radiča postavili, izreči obsodbo nad Radičem, da je on „kriv veleizdaje“ in Radiča so zaprli. Seveda popolnoma po nedolžnem: To je uvidel pozneje tudi Stojan Protič, ki se je z vso silo potegnil za to, da se Radiča oprosti, toda ne po milosti, ampak po pravici. Radič ni bil pomiloščen, kakor kak pocestni skesani ropar, ampak izpuščen na svobodo kot človek, kateremu se ni dalo nič hudega, nič krivega in nič nepoštenega dokazati pred javnim sodiščem.

In še nekaj je bilo. Ko je sodišče izreklo svojo obsodbo nad Radičem, je v Beogradu prišel do.....? Visok dostojanstvenik Velike države in rekel: „Zaprte ga, če je kriv, ampak pazite!“

In mož Velike države je vzdignil prst, ostro pogledal in posledica ostrega pogleda je bila, da je prala neka perica tisti teden ene gate več!

To je doseglo nasilje, to je dosegel pritisk. In prav je tako. Zmaga naj ravna pot. Odločni nastop tujega državnika je pomagal Pravici do zmage. Pomaga še danes. Kaj je danes Pribičević? Nula — političen mrlič. Radič pa vstaja zmagovit in on je danes poosebljenje političnih teženj celokupnega hrvaškega naroda.

Pred dobrimi desetimi dnevi so objavili hrvaški in srbski listi pismo znane sodelavke pri atentatu na mini-

stra Draškovića Rudolfa Hercigonje na Pribičevića. Iz vsebine tega pisma je razvidno, da so obstojale ozke zveze med Pribičevićem in med Hercigonjo in da se je Pribičević Hercigonje posluževal v doseg raznih namenov, za katerih izvršitev je treba navadno imeti bolj široko vest. Med drugim čitamo v tem pismu tudi, da je Pribičević Hercigonjo nagovarjal ali ga hotel nagovoriti, naj „makne Radiča“.

Po objavi tega pisma je nastalo v demokratskem taboru, ki ima seveda nalogo braniti Pribičevića do skrajnosti, mučno jecljanje. Čudno pa je eno: Zakaj Pribičević ne toži onih, ki so pismo ob-

javili, in sicer takoj? Zakaj se zadovoljuje samo z izjavo svojega kluba in svojih političnih prijateljev in pristašev, da na vsem nič ni? Sodnemu pravoreku bi javnost vse drugače verjela! Umikanje in izogibanje pred sodiščem dela na vso javnost silno mučen vtis. Javnost se opravičeno vprašuje: Ali res živimo v balkanski državi, kjer naj bodo umori politično sredstvo? Slika naše politične morale, ki jo odkriva dvoboj Radič-Pribičević in pa pismo gospoda Hercigonje, je naravnost strašna! Po mnenju vseh poštenih ljudi je pa bolje, če padeta Pribičević in Hercigonja skupaj, kakor da se zruši država vsled take morale.

Nova Bolgarija.

Med Bolgari in Srbi vlada silno nasprotstvo, da ne rečemo sovraštvo. To nasprotstvo izvira iz zelo stare dobe, ko so vladale popolnoma drugačne razmere in zato je upravičeno vprašanje, če ima in kakšen smisel ima to nasprotstvo in sovraštvo med dvema bratskima narodoma še danes.

Bolgari so imeli v srednjem veku, torej v dobi, o kateri danes pravimo, da že več res ni, svoje carstvo, ki je obsegalo skoro ves Balkan. To carstvo je razpadlo in živi danes le še v zgodovinskih spominih.

Tudi Srbi so imeli v srednjem veku, torej v dobi, o kateri danes pravimo, da že več res ni, svoje carstvo, ki je obsegalo skoro ves Balkan. Toda tudi srbsko carstvo je razpadlo in živi danes le še v zgodovinskih spominih.

Posledica zgodovinskih spominov so sanje. Bolgari sanjajo o svoji Veliki Bolgariji, Srbi o svoji „Veliki Srbiji“. Ravno tako kakor sanjajo Nemci o svojem „Grossdeitschlandu“ ali pa Italijani o obnovi starega rimskega, vse dežele ob Sredozemnem morju obsegajočega carstva.

Te sanje okrepljuje danes pretirani nacionalizem (narodnostno čuvstvovanje). Nemec pravi v pretirani ljubezni do svojega naroda: Kako lepo bi bilo, če bi obsegala Nemčija ves svet! Italijan pravi: Kako lepo bi bilo, če bi Italija obsegala ves svet! Ravnotako pravi skromnejši bolgarski nacionalist: Kako lepo bi bilo, če bi bil vsaj ves Balkan bolgarski! Isto pravi v svojem narodnem navdušenju Srb: Kako lepo bi bilo, če bi bil ves Balkan srbski!

Narodno navdušenje, zlasti ono pretirane vrste, pa je znal moderni kapitalizem vpreči pred svoj voz. Znana je resnica, da hoče tisti, ki ima že itak mnogo, imeti vedno več. V Beogradu nabrani kapital sili ravnotako v svojo okolico in išče primerne polja za svoje udejstvovanje, kakor kapital, nabran v Sofiji ali pa kapital, ki je nakopičen v Rimu ali v Berlinu. Za kapital je narodnostni princip samo pripraga, ki naj kapitalu vtira pot in nič več. Konkurenca med malimi kapitali pa vodi ravno tako neizogibno

do vojske kakor kokurenca med velikimi.

Mi pa smo vojske siti. Kapital naj se udejstvuje po svoje doma ali na tujem, nočemo pa več, da zlorabi spoštovanje do lastnega rodu in do lastne krvi s tem, da skuša v naših srcih vzbujati pretirano ljubezen do rodu in do svojcev. Kaj imam od tega, če pravim: „Oh, kako lepo bi bilo, če bi Slovenija obsegala cel svet?“ To so lepe sanje, pa tudi nespametne in neplemenite sanje, ki se ob treznem pogledu v svet razblinijo v prazen nič. Mirno razmotrivanje mi pravi: Te sanje so nekaj nemogočega, ker žive v moji okolici sosede z isto pravico do narodnega življenja kakor je moja, in če hočem svoje sanje uresničiti, jih morem uresničiti le s silo — če jo imam.

Zato pravi moderni svet, ki noče vojske: Kakor zahtevam pravico za sebe, jo dajem in priznavam tudi drugim. To je edina pot in edina podlaga, ki vodi do sporazuma med narodi!

Tudi Bolgari se gibljejo po tej poti. Za enkrat še ne vsi, toda mnogo jih je že. Jako zanimive podatke v tem oziru nam podaja poslanec dr. Ivanič, ki se je nedavno vrnil iz Bolgarije.

Dr. Ivanič ugotavlja, da v Bolgariji res še živi nekaj starih ljudi, ki se ne morejo čez noč otresti svojih starih predsodkov, poleg njih pa se krepko dviga nov rod, ki se za stare nazore ne meni mnogo, ampak gre svoja pota. Politiko spravljivosti in sporazuma zastopa pred vsem današnji predsednik bolgarske vlade Stamboliski in njegova stranka zemljoradnikov (kmetov). Ta stranka sicer ni brez vseh napak, kakor tudi nobena druga ne, ima pa to dobro za sebe, da je kmečka. Kmet se bo s svojimi sosedomi kmeti mnogo lažje našel kakor pa od naroda oddaljena in pokvarjena in kapitalizmu zaslužena inteligenca.

Na nas je, da stopi tudi Jugoslavija, zlasti Srbija, na novo pot miru in sprave. Začetki so tu, treba je le graditi dalje. S tem bo dobil mir na Balkanu trdno podlago in z mirom na Balkanu tudi evropski mir.

Prijatelja spoznamo v nesreči!

V Rusiji je lanska suša napravila veliko zlo. Solnce je zažgalo rusko zemljo in žetev je izostala. Žeti niso imeli kaj na vsem Povolžju, od Nižnega Novgoroda pa tja do Astrahana. V petnajstih gubernijah ob reki Volgi, od Kazana preko Samare in Saratovega, vlada črna glad in njegova strašna smrt. Žetev je uničila suša tudi na Krimu, od Jakaterinoslava na Dnjestru tja do Jakaterinoslava ob obali Črnega in Azovskega morja. Od 50 milijonov desetin ruskih polj je bilo uničenih 20 milijonov desetin polja, čemur je bilo 37 milijonov ljudi obsojeno na glad in na smrt!

Znani Šved Nansen, ki vodi prostovoljno pomočno akcijo za gladujočo Rusijo, je novembra 1. l. iz Samare poslal pismo, v katerem pravi: Okolica Busuluka ima 915.405 prebivalcev. V mesecih septembru, oktobru in novembru je tu pomrlo od glada 30.405 ljudi. To število narašča tako, da bo do poletja pomrlo dve tretjini prebivalstva. Vsako jutro pobirajo po ulicah mrtve, ki tam leže...

Vsi, ki imajo še kaj človečanskega v sebi, so priskočili na pomoč: Amerikanska Huverska organizacija, angleški kvekerji, nemški rdeči križ, Švedi, Norvežani, celo Nemška Avstrija in seveda tudi Češkoslovaška republika s prezidentom Masarykom na čelu. Znameniti pisatelj ruski, Gorkij, je naslovil na Ger-

harda Hauptmana pismo, v katerem apelira na vse poštene ljudi, proseči i Amerikance i Evropejce, brez razlike vere in razreda, da prihite na pomoč. Duševni delavci od Avstralije do Transvala in Brazilije so ta apel ponovili v svojih domačinah. Tudi Grki so storili isto. Papež v Rimu je izdal proglas na vse katoličane sveta, da nabirajo za rusko deco. Delavska strokovna „Amsterdamska Internacionala“ je začela večjo pomožno akcijo. Tudi nekatere države so priskočile na pomoč, tako je na pobudo Masaryka dala Čehoslovaška republika 10 milijonov kron in je sprejela v svojo oskrbo 1600 ruskih otrok in drugega več. Francoska vlada je votirala za ta namen 6 milijonov frankov, Angleška vlada pa je poslala medikamentov za 250.000 funtov. Laška vlada je zahtevala od svojega parlamenta 800.000 lir kredita za porporne namene, Ameriška vlada pa hoče dati 10.000 milijonov korcev krušne moke in en milijon korcev semen.

Ruski narod silno trpi; letos doživlja že svojo osmo vojno zmo. Trpi za prerojenje človeštva. Ta narod bo ustvaril nov socialni red ali pa mu dal vsaj trdne nove smernice. Enkrat bo zopet močan in ves prerojen stopil tudi na politično pozorišče sveta kot nova sila, sveža sila. Mi južni Slovani smo po rodu njegovi bratje. Kaj smo storili mi do-

slej za nje, za gladno Rusijo? Po naših katoliških cerkvah se je nabiralo za nje, ker je to ukazal papež Benedikt XIV. Naša vlada ni dala nič. Ona je na noto svojega poslanika pri Zvezi narodov v Ženevi, M. Spalajkoviča, izjavila, da je bolje, da pogine 30 milijonov gladujočih Rusov, kakor pa da bi se s pomožno akcijo eventualno pomaglo sovjetski vladi!

Mi smo že enkrat protestirali proti takšnemu nečloveškemu barbarizmu. Sedaj so Hrvatje — in sicer vse stran-

ke — v Zagrebu započele veliko akcijo za zbiranje daril Rusiji. S tem hočejo dati izraza svoji nejevolji nad početjem naše diplomacije in nad zadržanjem naše sedanje vlade. Pokazati hočejo Rusiji, da jo ljubijo tudi v nesreči, ko se spozna prijatelje!

Kaj pa mi Slovenci? Ali se ne bomo genili? Ali bomo mi molče pritrdili Spalajkoviču ali pa z dejanji pokazali, da je še človeštvo v nas?

Politični vodniki ljudstva — vstanite!

Dnevne vesti.

Pašič — proticentralist? Belgrajski list „Videlo“ poroča, da se pojavljajo znaki, da je Pašič nad centralizacijo države SHS precej razočaran. Iz Pašičeve okolice javljajo, da se je začel pomirjevati s federalizmom in da bi bil pripravljen s Hrvati se o tem problemu razgovarjati. Ta preobrat v Pašičevem mišljenju so povzročile razmere na Hrvatskem in v Črni gori. Odpor od strani Hrvatov sili na resno razmišljanje tudi mnogo mlajše politike kot je Pašič. Črna gora ima danes, ako nas vsi znaki ne varajo, v Italiji svojo vlado. Razmere v Črni gori pa so take, da za danes tam ni človeka, ki bi hotel to upravo, izvemši one Srbijance, ki so prišli v Črno goro. Na jugu države pa se pojavlja vprašanje avtonomije Macedonije in zato se ni čuditi, da se je Pašič centralizma naveličal.

Afera Pribečević — Hercigonja ni edina, ki bo ostala nepojasnjena in ki ne bo prišla pred sodišče. Kdor je bral razne časopise, ki izhajajo v naši državi od ujedinjenja sem, se bo spomnil nebrojnih umazanij, katere so časopisi očitali včasih tudi s polnim podpisom raznim našim vodilnim državnikom, politikom, poslancem itd. Do danes nam pa ni znan niti en slučaj, da bi bil kdo „obrekovalce“ tožil pred sodiščem. Navadno se stvar konča tako, da politični klubi, katerim pripada ta ali oni obdolženec, izjavijo, da grdo očitane z ogorčenjem odklanjajo pa mirna Bosna. Klubi si pravijo: „Pusti ti moje lumpe v miru in ne goni jih pred sodišče, jaz bom pustil pa tvoje.“ In „zarada“ teče dalje, magari še tako umazana. Kje smo?!

Klub tatov in roparjev za Slovenijo s sedežem v Ljubljani se je ustanovil te dni. Na svoji prvi seji je klub odločno protestiral proti nastopu policije zoper uglednega člana kluba N.N., ki si je s svojim vzornim delovanjem na polju razlastitve privatnega imetja pridobil za klub nevenljivih zaslug. Klub je proglasil svojega uglednega člana za popolnoma nedolžnega in apelira na vso pošteno javnost, da tej izjavi tudi verjame. Kajti če javnost verjame izjavam onih, ki vsako intervencijo sodišča z ogorčenjem odklanjajo, zakaj ne bi verjel tudi izjavam onih, ki morajo z ogorčenjem pred sodišče?

Slovenski samostojni kmetje — v zagati. Privatno nam sporočajo, da je klub poslancev „Slov. samostojne stranke“ v Belgradu stavil zahtevo, da se izednačijo davki v vsej naši državi; ako se to ne izvrši do marca, gredo ti poslanci iz vladne večine ter se pridružijo opoziciji. Pripomba: Zahtevane izednačbe tudi slov. samostojni kmetje ne bodo dosegli. To bi lahko vedeli že lani osorej. Njihov izstop iz vladne večine bo prišel prepozno; danes je notranji politični položaj že povsem jassen. Velika krivda njihovega nastopa je bila, da so glasovali za Vidovdansko centralistično ustavo! Danes se morejo politično rešiti le še tako, da gredo takoj iz vlade, obude svoj politični kes, se izreko za federalistično Jugoslavijo v sporazumu s hrvaškimi, srbskimi in bolgarskimi kmet-skimi strankami ter pridružijo snujočemu se slovenskemu bloku! Sicer so med ljudstvom izgubljeni — kljub vsem „ordenom“!

„Jedan riter — Sv. Save!“ — Belgrajski „Radikal“ priobčuje sledečo vest: Nikola Ačič, poznan „hohštaper“, rodom Ličan, je živel na Slovaškem, kjer je po dobljenih informacijah, imel mehanično delavnico. Po prevratu 1. 1918. je živel v Pragi v hotelu „Zlata Husa“, v sobi števil. 31. Izdajal se je za našega konzula in ko je bil meseca julija 1. 1920. v Pragi sokolski zlet, je odstopil svoje hotelsko sobo, ki je imela okna na „Vavalske namjesti“, ministru prosvete Svetozarju Pribečeviću. Da se mu za to uslugo gospod minister oddolži, je po dveh mesecih izšel v „Službenih Novinah“ ukaz, glasom katerega se Nikola Ačič, „fabrikant iz Prage“ odlikuje z „ordenom“ Sv. Save, IV. klase (za zasluge, ker je ministru dal sobo!) Na temelju tega odlikovanja in vsled tega, ker se je Ačič izdajal za našega konzula, mu je uspelo več goljufij za nad en milijon kron. Sedaj je izginil, nihče ne vé kam! — Otroci, bodite pridni, pa dobite „orden“!

Srbska sodba o razmerah v Južni Srbiji. V Sarajevu izhaja list z naslovom „Narod“, ki ga urejuje g. Grvrič. V tem listu čitamo, da je glavno zlo v naši državi „balkanska bolezen“. Ta bolezen je že jako stara in še do danes ni ozdravljena. Pisec članka o „balkanski bolezni“ pripoveduje, da se je pogovarjal z različnimi ljudmi iz Južne Srbije, ki so vsi brez razlike potrdili, da je v teh krajih (= v Macedoniji) zlasti po svetovni vojni zavladalo silno razočaranje med ljudmi nad Srbijo in ljudmi iz Srbije, in sicer zaradi slabega in podkupljivega uradništva, ki so jih tja poslali iz Belgrada. Potem pa nadaljuje: Tudi v Bosni so začeli prihajati uradniki iz Srbije. **Priznati moram, da smo mi Srbi razočarani:** brezobzirno strankarstvo je še najmanjša napaka njihova, a že ta je toliko, da ruši vsako zaupanje v Srbijo. Srbski državniki naj bi vendar dobro odprli oči, da vidijo, kaj nam pošiljajo. Naj se spominjajo, da ti kraji niso osvobojeni neposredno izpod Turčije. Z dosedanjo metodo se ubija ugled države in prav lahko bi se moglo dogoditi, da ljudstvo tega ne bo trpelo. — Z belgrajskim centralizmom torej ni nihče več zadovoljen kakor samo belgrajska „porodica“, kateri centralizem nese. Macedonci pravijo, da se jim sedaj hujeje godi kakor pod Turki, Vojvodinci stokaajo, Bosanci jokajo, Slovenci kolnejo, Hrvatje bogmajo — ali nismo srečna država pod še srečnejšo upravo? Belgrad pa „igra“ (pleše) in igra noč in dan na naše stroške in za naš davčni denar...

Kako pišejo Amerikanci o SHS? V New-Yorku izhaja ugleden mesečnik „Forum“. V najnovejši številki tega lista čitamo: „Ne zahtevamo, naj pošljejo Zedinjene države severoameriške nad Srbijo svojo armado in mornarico, čudimo pa se, da vzdržujejo Zedinjene države sploh še diplomatsko zvezo s tako despotsko (tiransko) državo kot je Srbija. Žalostno je, da trpe Zedinjene države srbskega predstavnika v Washingtonu in da svojega poslanika ne odkličejo iz Belgrada. Amerikanci naj pogledajo preko morja in naj opomnijo Srbijo, da neha daviti okrog sebe (se nanaša menda na dogodke v Albaniji, op. ur.) in naj Srbiji javijo, naj ne bo iznenadena,

če Zedinjene države prekinajo z njo svojo diplomatsko odnosaže.“ — Ali gospodov v Belgradu res ni prav nič več sram? Ali je nam tega treba, da tako pišejo o nas?

Hrvatje in Slovenci proti Albaniji? Lanske jeseni je zborovala v Ženevi v Švici Zveza narodov. Med drugim so razpravljali tudi o albanskem vprašanju in o tem, ali naj sprejmejo Albanijo v Zvezo narodov ali ne? Proti sprejemu je govoril naš „najboljši“ diplomat Spalajkovič, toda ostal je osamljen. Zastopniki Zveze narodov so Albanijo enoglasno sprejeli v Zvezo. Po končanem glasovanju pa je pristopil Spalajkovič k albanskemu zastopniku Fan Noli-ju in mu rekel: „Veste, vsaj niti jaz niti Srbi nimamo nič proti temu, da vas Albance sprejme Zveza narodov medse; protivi se pa sprejemu Hrvat oziroma Slovenec, ki je član delegacije SHS, in jaz sem moral tako govoriti samo pod pritiskom Hrvatov. Hrvati in Slovenci imajo sploh glavni vpliv na vnanjo politiko države SHS.“ — Ne dolgo po tem razgovoru so pa zvedeli člani Zveze narodov, da Hrvatov v diplomatski službi kraljevine SHS sploh ni!! Kdo naj takim „diplomatom“ še verjame? Taki „diplomati“ so danes glavni stebri naših zastopstev v tujini!

V Parizu so zaprli zaradi goljufije nekega Momira Nikoliča. To je še mlad človek in je nedavno tega izdajal v Belgradu list „Progres“ v komunističnem duhu. Bil pa ni komunist, ampak samo od vlade, oziroma od radikalov plačan človek, da donaša vladi vesti in poročila iz komunističnih krogov. Za nagrado so ga imenovali za „tiskov. referenta“ pri našem poslanstvu v Parizu, z nalogo seveda, da obvešča tuje, zlasti francoske liste, v „srbskem“ smislu o naši državi. „Obveščal“ seveda ni nikogar, pač pa je vlekel prav čedno mesečno plačo, ki mu pa ni zadoščala, dokler ga niso zaradi raznih goljufij Francozje zaprli. Pravijo,

da je takih „komunistov“ v Belgradu še precej.

Se se gode čudeži! „Slovenski Narod“, ki nas je še nedavno tako zelo zmerjal, prinaša pretekli ponedeljek (štev. 36.) uvodni članek, ki pravi med drugimi hudobijami sledeče: „Mi Slovenci res nismo bil omehkuženi od mačeha Avstrije... Ali takrat smo bili v resnici brezpravni. Danes pa smo po duhu in v resnici brezpravni člani lastne narodne države!“ — Prebrali smo to reč dvakrat, trikrat, si pomencali oči, gledali v naslov lista — res je! „Slov. Narod“ danes tako piše! Čeprav nam hoče delati veliko konkurenco, smo vendarle veseli, da prihajajo ljudje do spoznanja, čeprav zelo zelo kasno!

„Novi Zapiski“, mesečna revija, številka 2. je izšla s še bolj bogato vsebino kot prva. Med članki prinaša prispevke Jos. Petriča o krizi političnih strank v Jugoslaviji, vseuč. prof. dr. Ozvalda socialno politični sestavek o vzgoji v gluhozemnicah, nadalje recenzijo znanega slov. kritika o „znanstvenih“ metodah srbskega geografa in učenjaka Cvijiča, kjer se konstatira, da je njegova znanost predvsem v službi politike, ter končno prvi del razprave znanega jurista dr. Franceta Goršiča „o zmotnih sodbah.“ Pregled je bogat in sicer v vseh štirih oddelkih: v političnem, gospodarskem, socialnem in kulturnem. Treba je poudariti, da je v gospodarskem pregledu natisnjen lep pregled o lanskim svetovni žetvi izpod peresa strokovnjaka. V socialnem pregledu pa bo zanimala s težko mujo setavljena statistika o slepcih in gluhozemnih v Sloveniji, katere doslej sploh nismo imeli. — Celoletna naročnina stane K 100.—, posamezne številke K 10.—. Naroči se pri upravi „Novih Zapiskov“, Ljubljana, Breg št. 12. — „Novi Zapiski“ so prvovrstna slovenska revija, ki jo mora poznati in brati vsak slov. izobraženec. Prihodnje številke bodo izredno zanimive.

Gospodarstvo.

Naš državni proračun.

Glavna in najvažnejša pravica vsakega parlamenta je, da dovoljuje vladi pobiranje davkov v svrhu kritja državnih potreb. Vlada mora točno in natanko povedati, koliko bo potrebovala tekom prihodnjega leta denarja za vzdrževanje armade, za gradnjo cest in železnic, za uradništvo, za sodišča itd., parlament pa razpravlja o potrebi nameravanih izdatkov in o možnosti pokritja, t. j. če je prebivalstvo v položaju, da plača potrebne vsote na davkih ali ne. Po tehtnem vsestranskem preudarku parlament dovoli potrebne „kredite“ ali pa jih odbije. Če bi n. pr. država hotela dati na praviti naenkrat večje število silno dragih vojnihih ladij, bo parlament morebiti pač priznal potrebo takega vojnega orodja, toda če bo videl, da prebivalstvo nima toliko denarja in zaslužka, da bi moglo ogromne stroške prenesti, vladi ne bo dovolil novih ladij, ker jih država plačati ne bi mogla.

Če pa hoče parlament vestno in resno izpolnjevati svojo proračunsko pravico in pravico dovoljevanja novih in starih davkov, mora vlada predložiti parlamentu točne in natančne podatke o nameravanih stroških. Sicer je vse delo prazno in za nič. Vjemati se in pravilno postavljena mora biti vsaka številka.

Poglejmo, kako je v tem oziru pri nas.

23. januarja t. l. je odgovarjal minister za promet g. Stanič na neko interpelacijo zaradi neurejenih prometnih razmer. Pri tej priliki je rekel: „Številke, ki so predvidene v proračunu za ministrstvo za promet, so napačne in ne odgovarjajo resnici!“ Tako je govoril tisti minister, pod čegar vodstvom in nadzorstvom se je sestavljal proračun za njegov lastni oddelek!! S tem je minister priznal, da je hotel ali pa moral parla-

ment nalagati! In parlament? Namesto da bi bil takega ministra z mesta pognal s korobačem na ulico, je mirno — molčal! To so poslanci!

Razpravljali so tudi o proračunu vojnega ministra. Parlamentu je poročal posl. Milan Pribečević, brat ministra Svetozara in upokojeni polkovnik. Torej mora mož o vojaških stvareh že nekaj razumeti. In kaj je rekel ta mož o proračunu vojnega ministra? Rekel je: „Proračun vojnega ministrstva je „fiktivan i lažan“, t. j. je izmišljen in lažnjiv!! To so njegove lastne besede. In parlament? Molčal je! To so poslanci! Demokracije so vredni radikalov, radikalni pa demokratov.

V ministrstvu za prosveto caruje in pašuje vsemogočni Svetozar Pribečević, glavni steber današnjega režima. Kako je z njegovim proračunom? Parlamentarni odbor za proračun, v katerem sedi večina pristašev sedanje vlade, je proračun zavrnil in ministrstvo za prosveto mora izdelati nov proračun, ker je bil predložen proračun tako skrupulo, da vladni pristaši o njem niso mogli niti razpravljati!

Naj bo teh žalostnih slik dovolj. Dodajmo le še, da sede v diplomatski loži v parlamentu zastopniki tujih držav, ki z gnjusom gledajo tako gospodarstvo in o tem seveda poročajo tudi svojim vladam. Kakšna so ta poročila, je pa razvidno iz vrednosti našega denarja v tujini in iz cen v naši domovini. Med Slovenci se pa še vedno najdejo ljudje, ki smatrajo tako upravo za našo največjo srečo!!

Izdajatelj: ALBIN PREPELUH. — Odgovorni urednik: JOŽE PETRIČ. — Tiska: Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

„TEXTILIA“	trgovska in industrijska d. d., LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.
	Delniški kapital K 12.000.000.
	Največja zaloga češke in angl. manufakture.
	Centrala: LJUBLJANA. Brzjavke: „Textilia“
	Samo na debelo! Samo na debelo!

MANUFAKTURNI ODDELEK

GOSPODARSKE ZVEZE LJUBLJANA, Dunajska cesta štev. 29

(na dvorišču)

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, najlepša izbira vrhovnega spodnjega perila za moške, ženske in otroke in velika zaloga usnja, čevljev na drobno in debelo.

Teddr Korn, Ljubljana
Poljanska cesta št. 8.
se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vseh

kleparskih in vodovodnih
instalacijskih del kakor tudi
za pokrivanje streh.

Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji dnevni ceni. Ambalaža in pločevine.

Naročajte in širite
„Avtonomista“!

Popolnoma varno nalozite svoj denar v

Vzajemni posojilnici v Ljubljani

poleg nunske cerkve
registr. zadruga z omejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo s

4%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka. :: Hranilne vloge se lahko vplačujejo potem pošto ček. urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejeme, proti poroštvo itd.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMÖG d. d. Ljubljana, Nunska ulica 1.

Vplačana d. in. glavnica
K 30.000.000.—.

SLOVENSKA BANKA

Telefon št. 567.
Ček. račun št. 12 205

LJUBLJANA, Krekov trg 10, nasproti „Mestnega doma“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu.

Ima posebni ameriški oddelek in prvovrstne zveze z inozemskimi bankami.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture!

Izključno češki izdelki!

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga od znane brnske tvrdke **Stiassny & Schlesinger**. Glavno skladišče v »Kresliji«, I. nadstr. Poseben vhod iz Lingarjeve ulice št. 1. Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru.

Zadružna gospodarska banka d. d.

(The Co-operative Economic Bank and Savings Co. Ltd.)

HEAD OFFICE: Ljubljana. BRANCHES: Bled (Veldeš), Maribor, Split, Sombor, Sarajevo, Šibenik and Djakovo.

Affiliations: Sveopća Zanatlijska Banka d. d., Zagreb, with its branch at Karlovac, and Gospodarska banka d. d. at Novisad.

Capital and reserves, with affiliations, over SHS K 50,000.000. Deposits over SHS K 300,000.000.

Telephone int. Nr. 21 and 57.

Telegr. and Cable adress.: Gospobanka.

All banking and stock exchange transactions promptly attended to.

Kapital: K 20.000.000

Slov. eskomptna banka

Rezerve o. rog K 6.500.000

Podružnice:

Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec.

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Telefoni št. 146, 458

Brzjavke: ESKOMPTNA.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje